

Podejście Kanady do współpracy transatlantyckiej

Paweł Markiewicz

Kanada zacieśnia z państwami europejskimi relacje gospodarcze i w wymiarze bezpieczeństwa. Poszukiwanie nowych płaszczyzn współpracy z Unią Europejską jest elementem planu premiera Justina Trudeau odbudowy gospodarczej po pandemii COVID-19. Jest to część szerszej strategii, która ma doprowadzić do wzmocnienia relacji transatlantyckich i ułatwić państwom demokratycznym długofalową rywalizację z Chinami i Rosją. Wspólne stanowiska w sprawie polityki klimatycznej, rozwoju nowych technologii oraz ochrony praw człowieka będą sprzyjać pogłębianiu strategicznej współpracy.

W czerwcu br. premier Trudeau wziął udział w szczycie Kanada–UE oraz spotkaniu przywódców NATO. Oba szczyty zorganizowano w pierwszych miesiącach sprawowania władzy w USA przez nową administrację, która zapowiedziała próbę konsolidacji Zachodu w obliczu nasilających się zagrożeń ze strony Chin i Rosji. Wyzwaniem dla partnerów z Europy i Ameryki Płn. jest także pandemia, która [mocno uderzyła w Kanadę](#) (jej gospodarka wychodzi z recesji) i wywiera negatywny wpływ na światowy rozwój gospodarczy.

Walka z COVID-19. Kanada zacieśnia współpracę z Europą w ramach wspólnej walki z pandemią. Ponieważ w czasie prezydentury Trumpa Kanada nie mogła liczyć na wsparcie USA, zdecydowała się na import szczepionek na COVID-19 z UE, skąd pochodzi aż 60% preparatów używanych w tym państwie. Celem Trudeau jest pogłębienie konsultacji z europejskimi naukowcami i koncernami farmaceutycznymi w celu realizacji rządowego planu rozwoju zaplecza produkcyjnego leków. Rząd federalny przeznaczył 1,1 mld dol. kanadyjskich na dalsze badania i rozwój produkcji szczepionek. Na arenie międzynarodowej Kanada i UE chcą ograniczyć wpływy [dyplomacji szczepionkowej ChRL](#). Zobowiązały się w tym celu przekazać łącznie ok. 200 mln dawek szczepionek dla krajów rozwijających się Afryki i Ameryki Łacińskiej, wspierają też międzynarodową inicjatywę COVAX – Kanada łączną kwotą 440 mln dol. kanadyjskich.

Gospodarka i technologie. Kanada i UE są ważnymi partnerami politycznymi i gospodarczymi w ramach

dwustronnej umowy handlowej CETA. UE jest dla Kanady trzecim (po USA i Chinach) partnerem zarówno pod względem importu (2%) jak i eksportu (8%). UE i Kanada są zgodne, że odbudowa światowej gospodarki po pandemii musi się opierać na wykorzystaniu innowacyjności. Kanadzie zależy na współpracy z UE przy rozwoju sieci 5G, ponieważ chce zabezpieczyć się przed niepożądanymi wpływami ChRL w projektach cyfrowych. Kanadyjskie firmy telekomunikacyjne przy budowie takiej infrastruktury współpracują z europejskimi koncernami Ericsson i Nokia. Kluczowe dla Trudeau są także projekty sztucznej inteligencji (AI), na których rozwój przeznaczył w 2021 r. 440 mln dol. Kanada koordynuje też międzynarodowe – z udziałem państw UE – prace dotyczące wypracowania standardów AI. Obszarem zbliżającym UE i Kanadę jest kwestia uniezależnienia się od Chin w zakresie dostaw surowców niezbędnych do produkcji nowych i „zielonych” technologii, np. turbin wiatrowych i paneli fotowoltaicznych. Cel ten ma być osiągnięty poprzez strategiczne partnerstwo na rzecz zabezpieczenia łańcuchów dostaw metali ziem rzadkich, m.in. litu, niklu i kobaltu. UE importuje je aż w 98% z ChRL, której władze w lutym br. zasygnalizowały ograniczenia eksportu tych surowców. Kanada, która posiada znaczące złoża metali ziem rzadkich, chce je dostarczać do UE, wspierając ambitne cele obu stron w sektorze elektromobilności (EV), m.in. produkcji akumulatorów, oraz całkowitego przejścia na sprzedaż bezemisyjnych pojazdów po 2035 r.

Kanada chce zainteresować UE współpracą w zakresie nowych odnawialnych źródeł energii (OZE). Obie strony dążą do osiągnięcia neutralności klimatycznej do 2050 r. i współpracują nad zwiększeniem granicznej opłaty węglowej. Wspólnie z PKN Orlen kanadyjska firma Northland Power będzie realizowała projekt morskiej energetyki wiatrowej na Morzu Bałtyckim (inwestycja jest warta 77,8 mln dol. kanadyjskich). W br. Trudeau zapowiedział też współpracę z RFN na rzecz rozwoju [energetyki wodorowej](#). Zgodnie ze strategią rządu Kanada chce być czołowym producentem wodoru wytwarzanego z gazu ziemnego i z OZE do 2050 r. Rozwój tej branży zakłada 350 tys. nowych miejsc pracy i eksport ok. 25–35 mln ton rocznie (wartych 50 mld dol. kan.), także do Europy, która ma zużywać ok. 100 mln ton rocznie do 2050 r. Trudeau upatruje w tych planach szansę na dekarbonizację gospodarki Kanady, m.in. w prowincji Alberta, gdzie przemysł naftowo-górnictwo emituje rocznie największą ilość gazów cieplarnianych. RFN natomiast nadaje priorytet wodorowi z OZE i inwestycjom w tę technologię w Kanadzie. W styczniu br. niemiecki koncern ThyssenKrupp podpisał wartą 200 mln dol. kan. umowę na rozwój infrastruktury produkcji i eksportu wodoru w prowincji Quebec.

Bezpieczeństwo. Po aneksji Krymu przez Rosję w 2014 r. kanadyjskie wojska zostały rozmieszczone w Europie w ramach batalionowych grup bojowych NATO (Kanada dowodzi grupą na Łotwie) w celu wzmocnienia odstraszania Rosji. Dlatego Trudeau przyjął zaproszenie UE [do udziału w projekcie mobilności wojskowej PESCO](#), który ma wzmocnić zdolność do przerzutu wojsk, co jest niezbędne do zapewnienia wiarygodności strategii militarnej NATO opartej na możliwości szybkiego wzmocnienia wschodniej flanki. Kanada nie osiągnie poziomu 2% PKB na wydatki obronne do 2024 r. (obecnie 1,3%), co było celem sojuszników przyjętym na szczycie w 2014 r. Próbuje jednak wносить wkład we wzmacnianie różnych wymiarów bezpieczeństwa transatlantyckiego. Premier zaproponował np. powołanie w 2023 r. Centrum NATO ds. Klimatu i Bezpieczeństwa celem wzmocnienia [zdolności Sojuszu](#) w tym zakresie.

Partnerstwo z europejskimi sojusznikami NATO i partnerami z UE wpisuje się w kanadyjską koncepcję multilateralizmu i obrony opartą na prawie międzynarodowym. Dążenia administracji Bidena do [poprawy relacji UE–USA](#) są uważane przez Trudeau za warunek wstępny dla pogłębienia współpracy transatlantyckiej, zwłaszcza w obliczu presji autorytarnych reżimów Chin i Rosji oraz konieczności obrony zasad demokratycznych. Są to elementy składowe polityki premiera skierowanej na wzmacnianie międzynarodowej pozycji Kanady. Również z tych względów w br. Kanada wspólnie z UE, USA i Wielką Brytanią nałożyła sankcje na [Białoruś](#) i [ChRL](#) za łamanie praw człowieka, zaś UE

skrytykowała niesprawiedliwy wyrok sądu ChRL na zatrzymanego w 2018 r. Kanadyjczyka Michaela Spavora.

Barierę dla współpracy. Najpoważniejszą barierą dla partnerstwa Kanady i UE może być brak ratyfikacji umowy CETA, która jest stosowana tymczasowo od 2017 r. tylko w zakresie handlu. Zawarcie porozumienia może być zatem jednym z filarów relacji Kanada–UE. Wdrożenie pozostałych aspektów umowy (zwłaszcza inwestycyjnej) wymaga akceptacji wszystkich państw UE, a wciąż 13 z nich (m.in. Niemcy i Polska) nie ratyfikowały jej. Drażliwymi i wymagającymi kompromisów tematami są dla niektórych państw UE obawy producentów rolnych przed silną konkurencją i związane z regułami ochrony inwestycji. Trudeau starał się przezwyciężyć te opory także na marginesie ostatniego szczytu G7, podczas rozmów z premierem Włoch, które wraz z Cyprem grożą zablokowaniem ratyfikacji CETA. Fiasco umowy zmniejszyłoby atrakcyjność i wiarygodność Unii dla Kanady, poważnie utrudniając wspólne promowanie zasad wolnego handlu.

Wnioski. Bliska współpraca z UE cieszy się w Kanadzie zdecydowanym poparciem społecznym (ok. 70%), a państwo to jest w Europie postrzegane jako stabilny partner o podobnych wartościach demokratycznych. Trend ten utrzyma się w polityce kanadyjskiej niezależnie od wyników wyborów parlamentarnych we wrześniu br. Promowanie koncepcji demokratycznej przeciwwagi dla państw autorytarnych będzie skłaniać Kanadę do jeszcze szerszej współpracy z partnerami takimi jak UE, gotowymi występować w obronie praw człowieka i prawa międzynarodowego. Natomiast wspólne poglądy na rozwój sektora cyfrowego (np. regulacji standardów czy polityki konkurencji) oznaczają, że Kanada może być wygodniejszym (niż np. USA) partnerem technologicznym dla UE. Współpraca ta wpłynie pozytywnie też na budowanie niezależności Europy od Chin. Kooperacja energetyczna może istotnie przyczynić się do osiągnięcia przez UE jej celów w zakresie ograniczenia emisji CO₂ do 2050 r., jednocześnie obniżając poziom jej uzależnienia od gazu z Rosji.

Zacieśnianie relacji Kanady z UE stwarza także nowe szanse na jej współpracę z Polską, która dąży do rozwoju i dywersyfikacji źródeł energii jako niezbędnych elementów transformacji energetycznej. Polska, która zainicjowała prace nad własną strategią wodorową, może promować jej rozwój w regionie (np. przez format Trójmorza) oraz stać się atrakcyjnym partnerem w procesie tworzenia standardów dla globalnego rynku. Obecność Kanady w grupie bojowej NATO na Łotwie, którą wspiera również Polska, stwarza natomiast możliwości pogłębiania współpracy militarnej w ramach NATO i na zasadzie bilateralnej.